

Izjaje vsak četrtlet in velja s polnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 40 K, pol leta 20 K, za četrt leta 10 K. Izven Jugoslavije 50 K. Naročnina se pošlje na upraviteljsko "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroska cesta št. 5. List se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje naprej. — Telefon št. 220. —

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Udaje "Kotol. Hiskovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upraviteljsko sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Cena inseratov po dogovoru. Za večkratne oglašne primeren popust. Nesprie reklamacije so pošiljne prosile. — Telefon št. 220. —

32. letnik.

Maribor, dne 11. avgusta 1921.

55. letnik.

Zopet nove samostojne dobrote.

"Vedno na obrambi kmetijskih koristi", piše zadnji "Kmetijski list" in pravi: Minister za kmetijstvo in vodo, Ivo Ivan Pucelj, je z ozirom na grozečo sušo in pomanjkanje krme predlagal finančnemu ministru znižanje izvozne carine za živino. Izvozna carina bo znižana in se bo plačevala za živino nad 400 kg 150 din. (600 K) izvozne carine od komada, za plemenške prašiče do 120 kg 80 din. (320 K). Prašiči v zaklanem stanju in konji za mesarje bodo pa izvozne carine prosti. To je torej zopet en "velikanski uspeh" samostojnega ministra.

Vsak kmetijski otrok pri nas vidi, da imamo živine že toliko, da ne vemo kam z njo. Povrh pa je še sedaj suša pobrala živinsko krmo in je velika nevarnost, da bo naša živina na zimo cepala od gladi. Pogled na preobilico živine in na sušo je napelil finančnega ministra, da je nekoliko znižal izvozne carine na živino, mesto da bi jo čisto odpravil, kakor to zahteva naš Jugoslovanski klub.

Vendar pustimo samostojnim navidezno veselje, da je njihov minister prosil in dosegel znižanje ravnokar omenjene izvozne carine. Pri pogledu na ta samostojni "uspeh" pa moramo našemu kmetu povedati, da to, kar je finančni minister z jedno roko navidezno dal, bo z drugo dvajsetkrat več vzel iz žepov, vseh davkoplačevalcev.

Ker bo vlada ublažila izvozne carine na živino vsled pritiska suše, odpade vsled tega finančni oblasti 150 milijonov letnih dohodkov in zgubi država vsled navedbe o znižanju izvozne carine 100 milijonov dinarjev letno. Da pa država ne bo imela vsled ublaženja izvozne carine nikake izgube, ampak znaten dobiček, bo uvedel Puceljev prijatelj gospod finančni minister splošne doklade na vse davke razen dohodninskega in osebnega. Ta novi dokladni davek se bo pobiral za nazaj od 1. januarja 1920 do 30. maja 1921. Doklade na davek se bodo tako plačevali, da bo znašala doklada do 100 dinarjev letnega davka 15%, za 400 dinarjev 20%, za 2000 dinarjev 30%, za 5000 dinarjev 34%, za 10.000 dinarjev 37%, za 20.000 dinarjev 39%, za 50.000 dinarjev 41%, za 100.000 dinarjev 46%, za 200.000 dinarjev 49%, nad 200.000 dinarjev pa 50%.

Az ravnokar navedenega je pač

kot beli dan jasno, koliko je vreden "sijajen uspeh" samostojnega ministra Pucelja, ki je izprosil znižanje izvozne carine zato, da bodo še veliko bolj pri že početvorjenih dosedanjih davkih z novim davčnim vijakom priviti vsi davkoplačevalci ne oziraje se na dejstvo, ali so živinski izvozničarji an ne!

Novi dokladni davek, s katerim nas bo oblagodari Puceljev prijatelj gospod finančni minister pa ni edina najnovejša samostojna dobrota, ampak moramo našemu kmetu zaupati še eno — namreč novo državno posojilo.

Na eni izmed zadnjih rednih sej zakonodajne skupščine so glasovali vladne stranke, med temi seve tudi naši samostojneži, za novo državno posojilo v znesku 500 milijonov zlatih frankov ali 15 tisoč milijonov kron. To svoto si bo izposodil naš finančni minister Pucelj prijatelj v inozemstvu na račun vseh SHS davkoplačevalcev. Samo letne obresti od tega novega državnega posojila, ako jih skro mmo računamo po 5%, bodo znašale 750 milijonov kron. Povdariti pa moramo, da je proti predlogu o ravnokar omenjenemu novemu državnemu posojilu odločno nastopil in glasoval proti naš Jugoslovanski klub, ki ima sree in smisel za že itak prazne žepa naših pomilovanja vrednih kmetijskih davkoplačevalcev, ki bodo po zaslugi samostojnih žeparjev plačevali izposojeni 15 tisoč milijonski kapital in letne več milijonske obresti.

Iz navedenega lahko naši čitatelji vidijo in bodo tudi prav kmalu občutili, kako in koliko vredna je sijajna dobrota znižane izvozne carine na živino, s katero nas je na Puceljevo prošnjo oblagodari gospod finančni minister. Zato, da bodo razni živinski mešetarji, kot Kirbiš, mesarji kot Pucelj in živinski prekupeci izvažali živino z nekoliko znižano izvozno carino, bodo pa vsi davkoplačevalci plačevali novi dokladni davek na vse direktne davke in novo državno posojilo z milijonskimi obrestmi vred.

S takimi "dobrotami" izmozgava tedensko ubogega slovenskega kmeta Samostojna kmetijska stranka in njeni poslanci, ki so prodali slovensko samostojnost za 200 milijonov, kakor smo že to poročali v zadnjem "Slov. Gospodarju".

in finančnem zakonu za l. 1920—21. Pri tej priliki se ne sme pozabiti na jedno važno zadevo, ki se tiče na tisoče in tisoče malih ljudi v naši novi

državi. To so vojna posojila. Za državo je prišel čas, da vrne matim in ubogim ljudem njih denar.

Proti vrnitvi ali izplačilu vojnih posojil se navaja marsikak razlog. Najbolj pogosto se čuje: mi Srbijanci ne moremo siliti, da bi plačevali stroške za vojna podjetja, ki so bila naperjena proti njim. Na to mi odgovorjamo: Mi iz bivše Avstro-Ogrske smo morali povzeti vsa predvojna in vojna plačila bivše Srbije skupno 2 milijardi. In teh dolgov je mnogo več, ne go naših vojnih posojil. Mi smo tudi leta 1919 in 1920 in 1921 morali nositi nesorazmerno mnogo več plačil za skupne stroške nego bivša Srbija in Vojvodina, kjer se je izplačevanje davkov začelo šele organizirati. S temi plačili minulih treh let smo obnovili z milijardskimi stroški našo vojno opravilo, obnovili delovanje občin in sol v Srbiji ter zgradili veliko število sol, uradov, železnice in železniških postaj po prejšnji Srbiji. Brez vsake zavisti smo tudi mirno gledali, da se je vojni plen, kojega vrednost je znašala na milijarde, razdelil samo med Srbijance, in da se tudi vojna odškodnina daje samo njim. Tiho tudi gledamo, da se ruskim beguncem, med katerimi je tudi marsikateri klativitez in komunistični agitator, izplačuje mesecno do 6 milijonov dinarjev podpore.

Zato pač z vso upravičenostjo lahko zahtevamo, da nova država prevzame tudi oni del vojnih dolgov stare države, ki jih imenujemo vojna posojila. Mi smo živeli nad tisoč let v tuji državi in nihče ni mogel zahtevati, da leta 1914 postane ta narod naenkrat do zadnjega človeka revolucionar. Vojna posojila se tudi niso vplačevala toliko za vojsko, ampak mnogo bolj v smislu, da se denar finančjski dobro naloži. To bodo najbolj znali potrditi tudi slovenski demokratje po Mariboru, Ptuj in Celju, ki so hodili po deželi v imenu vlade kot priganjaci za vojna posojila.

Demokratje in samostojneži sede sedaj na vladi ter režejo kruh narodu, a socialni demokratje jim tiho in sramežljivo pomagajo. Od njih bo narod tirjal račun, ako ne izpolnijo njegovih upravičenih želj. Ako se bogatašem vojna posojila ne vrnejo, dobro. A vrniti se morajo malim in ubogim ljudem ter zadržam ubožnih stanov. Ako so se demokratje, samostojneži in socialni demokratje vladi prodali, naj pokažejo svojo moč in naj dajo tudi narodu, kar mu gre.

Somišljeniki darujte za sklad KZ.

Po noči ali pa najpozneje predpoldan drugega dne bomo zagledali otok, smo sodili. Vozili smo južno proti ugozladu, imeli smo ugoden veter in mirno morje. Pod težo jader se je naša "Hispaniola" krepko gugala in od časa do časa je oškropil visok val jadrola sprejnjem jadrniku s svojimi penami. Moštvo je bilo na nogah, vse je bilo dobre volje, saj se je prvi del našega potovanja bližal koncu.

Solnce je zašlo za neizmernim morjem, svoje delo sem opravil in sklenil sem, da ležem spat.

Pa zahotelo se mi je, da bi si še vzel eno jabolko.

Zlezel sem na krov. Mož, ki je stražil na sprednjem koncu ladje, je gledal po morju, kje bi se prikazal otok, kmalu si je potihoma žvižgal in opozoval jadra, molk je vladal na krovu in po ladji, le valovi so nalahno pljuskali ob ladjine stene.

Prišel sem do jabolčnega soda, — skoraj čisto prazen je bil. Zlezel sem vanj s celim telesom, sedel na dno in si privoščil osvežujoči sadež. Pa tema in filota in usnavajoči rahli šum valov je tako vplival na moje utrujeno

Za občine in okraje.

Samostojneži in demokratje res hitijo "od uspeha do uspeha". Najprej so prodali avtonomijo Slovenije, potem se odrekli kmetickemu programu zemljeračniškega kluba, na zadnje sklenili posojilo od 500 milijonov zlatih frankov ali 12 milijard kron za srbsko-bosanske železnice ter za zunanje in notranje dolge. In sedaj se pripravljajo, da zopet zvišajo davke. Slovensko ljudstvo se mora počutiti iako srečno, ker je pri zadnjih volitvah v precejšnji izmeri poverilo svojo zastopstvo "uspešnim" strankam.

Sedaj, ko vse misli samo na državne dohodke in dolge, je treba obrniti pazljivost naše javnosti tudi na dve pastorki državne vlade in strank, ki podpirajo to vlado. To so naše občine ter okraji z njihovimi financami. Gospodarsko stanje občin in okrajev je od dne do dne slabše, občinski in okrajni davčni vijak pa navit do skrajnosti. Vsled finančjske nemoči niti občine niti okraji ne morejo več vršiti svoje kulturne naloge. Ne morejo opravljati cest in potov, ne šolskih zgradb, ne morejo skrbeti za občinske sirote, ne morejo podpirati kmetko-gospodarske prosvete, skrajka njihove peruti za socialno-kulturni polet so porezane.

V Sloveniji in na Hrvaškem moramo vzdrževati vse občinske in okrajne zadeve z lastnimi stroški in davki. To pa ni tako v Srbiji in deloma tudi ne v Bosni. V Srbiji ceste vzdržuje država, tudi šole sedaj po vojski le država, čeravno zakon zahteva žrtve od občin, celo občinsko in okrajno upravo vzdržuje država, a v Bosni daje državne prisose za stroške občinske uprave. V Srbiji občine ne plačujejo niti svojih delovodij (tajnikov), ampak se plačujejo iz državne kase.

To nejednakost v plačevanju in podpiranju mirno gledajo naši samostojneži in demokratje. Socialna pravičnost zahteva, da se ta neenakost zbrise s sveta, zahteva pa to tudi misel narodnega in državnega edinstva, kojega smo vedno zagovarjali. Sedaj v jesen pride v državnem zboru na vrsto državni proračun in samostojneži in demokratje bodo imeli priložnost, da zopet dosežejo en "uspeh" in odpravijo to neenakost. Naši poslanci jih bodo gotovo na to pravočasno opozorili.

Vlade v drugih državah imajo smisla tudi za gospodarske potrebe občin in okrajev. Ravnokar je končala

telo, da sem zadremal, ali vsaj bil na tem, da zadremam.

Nenađoma sem se zdramil.

Nekdo je s težkim telesom sedel ob sod in nekaj je zaropotalo poleg njega. Sod se je stresel, ko se je s svojo celo težo naslonil na njega. Sem hotel skočiti iz njega, ko mož začne govoriti.

Silverjev glas je bil in ko sem začel prve njegove besede, bi se ne bil pokazal iz soda za ves svet ne. Tih sem čepel, tresel sem se in poslušal sem poln strahu in obenem radovednosti, kajti že kar iz prvih Silverjevih besed sem razumel, da zavisi sedaj od mene življenje vseh poštenih ljudi na krovu.

XI.

"Tistikrat", je pravil Silver, "je bil Flint kapitan, jaz pa njegov steward." Na istih deskah sva služila s starim Petrom, on je izgubil svoje oči, jaz pa nogo.

* Izgovori: stjužrd — lažjski o-skrbnik.

(Dalje prihodnjik.)

Vojna posojila.

V Beogradu se začne ta mesec posvetovanje in sklepanje o proračunu

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

Med tem pa sta si prišla graščak in kapitan Smollet hudo narazen. — Graščak svojega mnenja prav nič ni skrivljal, preziral je kapitana. Kapitan pa z njim sploh ni govoril, razven če je bil vprašan, in tistikrat je odgevarjal ostro. kratko in suho ter nobene besede preveč. Če ga je graščak ugnal s svojimi dokazi, je sicer priznal, da je napačno sodil moštvo, da so nekateri zares brihtni in vporebni da si boljših želeli ne more in da s jim ne da ničesar očitati. In v našo je dirnico se je naravnost zaljubil. — "Ampak", je dejal, "vse kar morem reči, je to, da še nisimo doma in da mi vožnja ne ugaia."

Na take besede mu je graščak obrnil vsigdar hrbet, stopil po krovu in ježno ter zaničljivo tiščal svojo brado z zrak.

"Se malo", je dejal ob takih prilikah, "pa se bom razletel!"

Nekaj časa smo imeli slabo vreme, ki je pa le dokazalo dobre lastnosti "Hispaniole." Moštvo je bilo vse-

skozi zadovoljno, in če bi ne bilo, ne vem, kaj bi jih naj zadovoljilo. Kajti odkar je plul Noe na vodah, menda še ni kdo moštva tako razvajal z darili, kakor naš graščak. Dvojni grog so dobili ob vsaki najmanjši priliki in pi-jaca je tekla ob posebnih dneh, n. pr. če je graščak izvedel, da zna kateri izmed moštva svoj rojstni dan, in sod jabolč je stal na krovu odprt za vsa kogar, ki se mu jih je zljubilo.

"Nič dobrega ne bo iz tega prišlo!" je pravil kapitan zdravniku. — "Razvadi moštvo, pa boš imel vrana na krovu! To je moje prepričanje!"

Toda to pot je prišlo nekaj dobrega iz jabolčnega soda, kakor bodete kmalu čuli. Kajti da ni stal sod tu na krovu, nihče bi nas ne bil opozoril na pretečo nevarnost in slepo bi bili poginili v izdajstvu in uporu.

To je pa prišlo takole.

Zapustili smo običajno pot trgovskih ladij ter se obrnili proti našemu otoku — natančneje ne smem povedati njegove lege —, bližali smo se mu in skrbno smo pazili, keđaj se prikaže na obzorju.

Tisti dan je bil zadnji našega potovanja, tako smo približno računali.